

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” в Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна, обявен в ДВ бр. 29 от 12.04.2016 г. за нуждите на катедра Фармацевтични технологии към факултет "Фармация" при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна.

по област на висшето образование: 7. Здравеопазване и спорт
професионално направление: 7.3. Фармация
научна специалност: Фармакогнозия

с кандидат: ас. д-р Илия Желев Славов, асистент в катедра Фармацевтични технологии към факултет "Фармация" при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна

от проф. д-р. Александър Борисов Златков,
член на научното жури, определено със заповед № Р–109-204/10.06.2016 г.
на Ректора на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна

За участие в обявеният конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” по научна специалност Фармакогнозия в катедра катедра Фармацевтични технологии към факултет "Фармация" при МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна документи е подал единствен кандидат ас. д-р. Илия Желев Славов, асистент в същата катедра.

Лични и професионални данни за кандидата

Г-н Илия Желев е роден през 1980 г. в Дулово. През 2002 г. завършва фармация във Фармацевтичен факултет при МУ-София и придобива квалификация магистър-фармацевт.

За кратко (2003-2005) работи като магистър-фармацевт в аптека, а от 2006 г. постъпва като асистент по фармакогнозия в Медицинския университет в Пловдив, където преподава до 2012 г. През 2012 г. печели конкурс за асистент в МУ-Варна. През периода 2013 – 2016 г. е задочен докторант към катедрата по "Ботаника и МОБ", където защитава дисертационен труд на тема "Фитохимични биологични проучвания на род *Carduus* L. (Asteraceae) в България" и му е присъдена научната степен

„доктор”. Паралелно с разработването на дисертацията си, Желев придобива през 2015 г и специалност по "Лечебни растения и фитотерапевтични продукти".

Учебно-преподавателска дейност

Ас. д-р Илия Желев е ангажиран със значителна по обем учебно-преподавателска работа. От 2006 г. до настоящия момент ас. Желев активно участва в обучението на студентите по учебната дисциплина фармакогнозия първоначално в МУ-Пловдив а след това и в МУ-Варна.

За целия период на преподавателската си дейност той има пълната учебна натовареност, изискуема от правилника на МУ-Варна, което е видно от представената справка за учебната натовареност. През последните три учебни години Желев чете избрани лекции от лекционния курс по Фармакогнозия.

Под ръководството на ас. Желев успешно е защитена 1 дипломна работа през 2011 г.

Научно-изследователска дейност

По отношение на научно-изследователската си работа ас. д-р Илия Желев покрива напълно наукометричните критерии, утвърдени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ-Варна.

За участие в конкурса за доцент Желев представя списък от трудове, които самият той разпределя в следните раздели: Статии в български списания (на български език) - 12 бр., Статии в български списания (на английски език) - 9 бр.; Статии в международни списания - 9 бр. или общо 30 научни публикации, които приемам за отговарящи на темата на конкурса и подлежащи на рецензиране. Отделно е представен и един монографичен труд със заглавие "Чужди и инвазивни дървесни видове в България. Биологични особености, химичен състав, действие и приложение", също отговаряща на темата на конкурса, на който ще се спра отделно. Като допълнение към документирането на научната дейност на ас. Желев може да приеме и списъка с 16 участия в национални и международни научни прояви.

Общо 4 броя от представените публикации са в списания с IF. Общият IF на кандидата е 2.464 съгласно представената справка. Публикационната дейност на ас. Желев започва от 2009 г. като през последните 3 години са публикувани по-голямата част от трудовете му. От тях ясно може да се види последователността в развитието му като перспективен и ерудиран учен.

Обща характеристика на научната дейност на кандидата

Научната си работа ас. Илия Желев започва преди около десет години. За това време той оформя две основни области на изследователски интереси, в които успява да постигне определени приноси.

Едната е свързана с фитохимични (качествени и количествени) проучвания върху различни растителни източници и е определена от неговата докторска дисертация. Другата включва проучвания на фармакологични и биологични активности на БАВ от различни растителни източници. Към тази насока в професионалната дейност на кандидата ще отнесе и проучванията свързани с предвиждане метаболитната активност на природни феноли, чрез методите за моделиране на количествената връзка структура / биологична активност (QSAR). Освен това Желев има епизодични изследвания свързани с хигиенните изисквания към храненето и съвременни приложения на гама лъчите за стерилизация, както и една методична разработка свързана с обучението по фармакогнозия.

Според мен Желев е успял до сега да се изяви като научен изследовател в няколко взаимно свързани насоки, включващи познания и умения в областта на фитохимичния анализ, фармакогнозията и ботаниката. Така оформеният интердисциплинарен професионален облик на ас. Илия Желев е добра предпоставка той да постигне успех след своето хабилитиране.

Някои по-важни научни приноси на кандидата

1. Фитохимичните проучвания върху видове от род *Carduus* включват детайлен фитохимичен скрининг за количествено съдържание на четири групи фенолни съединения (общи водоразтворими полифеноли, флавоноиди, антоциани и фенолни киселини) във всички 14 вида на род *Carduus* в България са идентифицирани и количествено определени фенолни киселини и флавоноиди чрез ВЕТХ анализ, като за *C. thoermeri*

това е първо изследване за България. При проведените изследвания за първи път в род *Carduus* (*C. thoermeri* и други видове) са идентифицирани гликозидът хиперозид и агликона мирицетин, а високото съдържание на хлорогенова, ферулова и синапова киселина и лутеолин в *C. candicans ssp. globifer* го определят, като възможен източник за получаването им. (Трудове №№ 15, 21, 23, 27). За първи път е проучен качествения и количествен състав (ГХ) на летливи компоненти в съцветия при *C. thoermeri* и *C. candicans ssp. globifer*. Основни съставки на маслото и при двата вида са: метилсалицилат, бензалдеhid и палмитинова киселина. (Труд № 24) Също така е проучен мастно-киселинния състав на тлъсто масло от семена на *C. thoermeri*. Маслото притежава добри хранителни и лечебни свойства, поради преобладаващото съдържание на ненаситени мастни киселини в него и основно на олеиновата и линоловата киселини. (Труд 16)

2. Фитохимични проучвания върху български представители от *Ailanthus altissima*, *Koelreuteria paniculata*, *Lycium barbarum* и *Vitex agnus-castus* са свързани с фитохимичен скрининг на съцветие от *Koelreuteria paniculata* в България по отношение съдържание на основни класове БАВ, при което се доказват нови за вида съединения – антрахинони и каротеноиди. Проучено е и количествено съдържание на фенолни съставки (спектрофотометрично). (Труд №10). ВЕТХ анализът на изолираната за пръв път в тези видове каротеноидна фракция идентифицира и количествено определи като основна съставка β -каротен, следвана от ликопен и лутеин (Трудове №№ 28, 30). Анализирано е за пръв път етерично масло от плодове на диворастящ *Vitex agnus-castus* от две различни местообитания в България. Установен е богат състав на маслото и за двете находища. Като основни съставки са определени: евкалиптол и пинен за маслото от Южна България и фарнезен и бициклогермакрен за маслото от Северна България, което показва ролята на екологичните условия при натрупване на БАВ в растенията. (Труд № 29)

3. Проучванията на фармакологични и биологични активности на БАВ от различни растителни източници са свързани основно с антиоксидантна и радикал-свързваща активност (Трудове №№ 13, 22, 23, 27-29), както цитотоксична и антипролиферативна активност върху различни туморни клетъчни линии (Трудове №№ 9, 25, 29) на екстракти от различни растителни източници. При изследванията си върху фармакологичните и биологични активности на БАВ от различни

растителни източници е използван модел за предвиждане активността на широко разпространени в природата фенолни съединения (флавоноиди и фенолни киселини). При всеки от веществата са предвидени възможни метаболити и техни метаболитни пътища. (Труд № 18)

4. Представената от ас. Желев за участие в конкурса монография „Чужди и инвазивни дървесни видове в България. Биологични особености, химичен състав, действие и приложение” е по своята същност оригинален монографичен труд, включващ събраните от автора литературни данни както и някои собствените проучвания и допълнителни сведения за три широко разпространени в нашата природа чужди дървесни вида - *Ailanthus altissima* (Айлант или Райско дърво), *Koelreuteria paniculata* (Китайски мехурник) и *Paulownia tomentosa* (Пауловния). В структурно отношение, монографията е разделена в три глави, за всеки от видовете, всяка от които е подразделена в още три подглави и е богато илюстрирана с фигури. По своя характер този труд представлява едно много сериозно фармакогностично проучване на трите вида, тъй като засегнатите аспекти в информацията за инвазивните дървесни видове са обекти на фармакогнозията. Монографичният труд е стойностен не само в строго научния си вид, написан е стегнато, с акцент върху фитохимичния състав и медицинското приложение на видовете. Преценявам труда като интересна и полезна книга, която би могла успешно да се използва и като учебно пособие, но би могла да представлява интерес и на широк кръг читатели с научно-популярните си данни относно наименованията, някои биологични особености на всеки един от видовете, както и приложенията, които те намират.

Цитирания на трудове на ас. д-р Илия Желев от други автори

Първата журнална научна публикация на ас. Желев е от 2009 г. От тогава до сега срокът е сравнително кратък, за да може да се очаква значимо цитиране на публикациите, в които той е съавтор. Представената от него официална Академична справка (от Библиотеката на Медицинския университет – Варна, юни 2016 г.) включва списък от 9 цитирания.

Приносите от изследванията на ас. д-р Илия Желев са теоретични, научно-приложни и приложни, като трите групи са равномерно застъпени.

Участието на ас. д-р Желев при получаването на резултатите е съществено. Очевидно качеството на научните разработки с участието на

кандидата е на много високо ниво, както и умението му за работа в екип. Представените факти определят ас. д-р Илия Желев като квалифициран учен.

Заключение

На базата на казаното в рецензията ми за активите в учебно-преподавателската и научно-изследователската работа на кандидата в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” по научната специалност „Фармакогнозия” считам, че ас. д-р Илия Желев Славов е доказан преподавател и учен, притежаващ необходимите качества за заемане на тази академична длъжност. Неговата квалификация, преподавателски опит и постигнатите научни резултати ми позволяват да дам положителна оценка и убедено да предложа на уважаемото Научно жури да подкрепи предложението ми за присъждане на академичната длъжност „доцент” на ас. д-р Илия Желев Славов.

София

18.07.2016 г.

проф. д-р Ал. Златков